

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO

PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJĄ IR VALSTYBINĘ AKREDITAVIMO SVEIKATOS PRIEŽIŪROS VEIKLAI TARNYBĄ PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS

2016-11-11 Nr. 4D-2016/1-1128
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo nepilnametės A atstovės X (toliau vadinama – Pareiškėja), atstovaujamos advokato C (toliau vadinama – Advokatas, Pareiškėjos atstovas) skundą dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau vadinama – Ministerija) bei Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau vadinama ir – Tarnyba arba Akreditavimo tarnyba) pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant informaciją Pareiškėjai.

2. Skunde Pareiškėjos atstovas, be kita ko, nurodo:

2.1. „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2016-06-06 raštu Nr. 4D-2016/1-799/3D-1707 persiuntė A mamos X prašymą Valstybinei akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybai prie Sveikatos apsaugos ministerijos [...], kuri pateikė 2016-07-04 atsakymą Nr. D2-5724-(1.20)“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Manome, kad atsakymo į mūsų prašyme suformuluotus klausimus negavome, kaip ir į prašymą, jog būtume dėkingi už bet kokią papildomą informaciją ar nuomonę šiuo klausimu, t. y. dėl tuberkuliozės D progimnazijoje.“

2.3. „[...] norime pasakyti, kad prašymas nėra dėl žalos sveikatai atlyginimo, prašymas nėra dėl pacientės sveikatos būklės. Todėl tikrai nesuprantame, kodėl visos institucijos kalba, o kitos atsisako kalbėti, pasiremdamos Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymu.“

2.4. „Priminsime prašyme išvardytus klausimus Ligoninei [VšĮ B] ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai: „1) kaip manote, ar galėjo su pastebėtais pakitimais plaučiuose mokytoja dirbti su vaikais; 2) neginčijant pačios mokytojos atsakomybės dėl susidariusios situacijos, ar progimnazijos neveikimas pagrįstas ir pateisinamas, žinant mokytojos sveikatos pakitimus ir atsižvelgiant į jų, tame tarpe ir mokykloje dirbančios medicinos darbuotojos, pareigą užtikrinti vaikų sveikatą; 3) ar atsižvelgiant į tuberkuliozės plitimą oro lašeliniu būdu ir diagnozavus atviros tuberkuliozės formą su mokiniais dirbusiai mokytojai sietinas su tuberkuliozės protrūkiu D progimnazijoje; 4) A ligos istorijos išrašą arba trumpą aprašymą, koks gydymas jai buvo taikomas ir kokios galimos jos susirgimo pasekmės ateityje; 5) jūsų nuomonė dėl A susirgimo priežasčių.“

2.5. „[...] atsakymų negavome, tarp jų į klausimą, ar galėjo su pastebėtais pakitimais plaučiuose mokytoja dirbti su vaikais, nuomonės dėl A susirgimo priežasčių, ar progimnazijos administracija, medikai buvo pakankamai atidūs ir rūpestingi, kad išvengtų tokios situacijos. Nemanytume, kad atsakymams į šiuos klausimus taikytinos jau minėto įstatymo nuostatos.“

2.6. „Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija atsakė į visus klausimus papunkčiui, tame tarpe į klausimą – ar progimnazijos administracija buvo pakankamai atidi ir rūpestinga, kad išvengtų tokios situacijos, kas padaryta panašių atvejų nepasikartojimui progimnazijoje. Atsakymai, kartoju, papunkčiui, pagrįsti norminiais aktais ir ministerijos nuomone.“

2.7. „Kaip minėjome, Švietimo ir mokslo ministerija atsakė į kiekvieną klausimą, ir ne abstrakčiais samprotavimais, o konkrečiais atsakymais, tuo tarpu Sveikatos apsaugos ministerija neatsakė į visus klausimus.“

2.8. „Jeigu daryti prielaidą, kad prašymą gavusi Tarnyba nekompetentinga atsakyti į visus klausimus, tai, manytume, galėjo ir privalėjo bendradarbiauti su kitomis tos pačios ministerijos institucijomis bei užtikrinti, kad tiek piliečiui, tiek Seimo kontrolieriui būtų atsakyta į visus kreipimesi išvardintus klausimus. Tačiau, kai ir Sveikatos apsaugos ministerija neatsako į visus klausimus, o didesnę dalį atsakymo skiria jau ne kartą minėto Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo nuostatų citavimui, tai tik pakartotinis Tarnybos atsakymo citavimas.“

2.9. „Manytume, kad toks akivaizdžiai skirtingas dviejų ministerijų požiūris į piliečio kreipimąsi tirtinas Seimo kontrolierių įstaigoje, tiksliau, tirtinas Sveikatos apsaugos ministerijos ir jos institucijos požiūris.“

3. Pareiškėjos atstovas Seimo kontrolieriaus prašo išsiaiškinti dėl skunde nurodytų aplinkybių.

4. Kartu su skundu Pareiškėjos atstovas, be kita ko, pateikė:

4.1. B ligoninės, išduotą pacientės A ligos istorijos E125-VP-20 epikrizę.

4.2. Ministerijos 2016-06-23 raštą Nr. (10.2.3.4.-40) 10-5499, kuriame pateikti paaiškinimai dėl tuberkuliozės inkubacinio periodo, darbuotojų profilaktinio sveikatos tikrinimo tvarkos bei Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatyme įtvirtintos informacijos (dokumentų) apie nepilnamečio paciento sveikatos būklę pateikimo tvarkos. Rašte taip pat nurodyta:

4.2.1. „Atsižvelgiant į tuberkuliozės infekcinio proceso ypatumus, konkretaus tuberkuliozės atvejo inkubacinio periodo trukmės ir užsikrėtimo laiko praktiškai neįmanoma nustatyti“;

4.2.2. „Pažymėtina, kad susirgusios mokytojos (toliau – progimnazijos darbuotoja), dirbančios D progimnazijoje (toliau – progimnazija), kuriai 2016 m. sausio 25 d. buvo diagnozuota atvira tuberkuliozė, asmens medicininėje knygelėje įrašas apie atliktą profilaktinį sveikatos patikrinimą ir leidimas dirbti 2015 m. rugsėjo mėnesį buvo galiojantis“;

4.2.3. „Atitinkamai, Jūs [Advokatas], kreipdamasis dėl informacijos (dokumentų) apie nepilnametės pacientės A sveikatos būklę pateikimo, privalėjote (privalote) pateikti atstovavimo sutartį, savo asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą (pasą arba asmens tapatybės kortelę), pil. X tapatybę patvirtinantį dokumentą (pasą arba asmens tapatybės kortelę) ir nepilnametės pacientės A gimimo liudijimą ar jų kopijas, patvirtintas įstatymų nustatyta tvarka [...]“;

4.2.4. „Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – Akreditavimo tarnyba) raštu kreipėsi į B ligoninę (toliau – Ligoninė), [...] dėl informacijos ir dokumentų kopijų pateikimo. Akreditavimo tarnybai Ligoninės pateiktame rašte nurodoma, kad Ligoninės 2016-04-25 išsiųstas raštas dėl informacijos teikimo advokatui [...] grįžo atgal. Akreditavimo tarnybai pateikta voko kopija, kurioje pažymėta, kad adresatas neatsiėmė laiško pašte.“

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

Skundo tyrimui reikšmingos aplinkybės

5. Su skunde nurodytomis aplinkybėmis tiesiogiai susijęs Pareiškėjos skundas, kuris Seimo kontrolierių įstaigoje buvo gautas 2016-05-26 (registracijos Nr. 4D-2016/1-799), dėl Vši B medicinos darbuotojų veiksmų (neveikimo) neteikiant informacijos apie jos dukros gydymą.

6. Seimo kontrolierius, įvertinęs skunde nurodytą problemą, priėmė sprendimą tarpininkauti ir 2016-06-06 raštu Nr. 4D-2016/1-799/3D-1707 persiuntė Pareiškėjos skundą Tarnybai, kurios prašė pagal kompetenciją išnagrinėti skunde nurodytas aplinkybes bei įvertinti, ar laikomasi teisės aktų, reglamentuojančių sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, taip pat atsakyti dėl informacijos apie dukters gydymą Pareiškėjai nepateikimo.

7. Tarnyba išnagrinėjo Pareiškėjos skundą ir 2016-07-04 raštu Nr. D2-5724-(1.20) Pareiškėjos atstovui bei Seimo kontrolieriui, be kita ko, pateikė šią informaciją: „Akreditavimo tarnyba raštu kreipėsi į B ligoninę (toliau – Ligoninė), dėl informacijos ir dokumentų kopijų pateikimo. Akreditavimo tarnyba, įvertinusi Ligoninės pateiktą informaciją bei dokumentus, nustatė, kad advokatas C 2016-03-22 prašymu Nr. 16 (1.1.12)G5-245 kreipėsi į Ligoninės Vaikų pulmonologijos skyrių dėl informacijos ir pacientės [...] medicininių dokumentų pateikimo. Ligoninės Vaikų pulmonologijos skyriaus vedėjas [...] 2016-04-01 raštu Nr. 16-(1.1.12)35-417 informavo advokatą C, kad visa informacija apie pacientės buvimą sveikatos priežiūros įstaigoje, gydymą, sveikatos būklę, diagnozę, prognozes ir gydymą yra konfidenciali bei dėl informacijos apteikimo būtina kreiptis į Ligoninės administraciją. Advokatas C kreipėsi raštu į Ligoninę (gauta 2016-04-20) dėl informacijos ir pacientės A medicininių dokumentų pateikimo bei pateikė atstovavimo sutarties ir pil. X asmens tapatybės kortelės patvirtintas kopijas. 2016-04-25 Ligoninė raštu informavo advokatą C, kad pateikti dokumentai, t. y. pil. X asmens tapatybės kortelės patvirtinta kopija neįrodo teisinio ryšio tarp pareiškėjos pil. X ir pacientės [...], bei pažymėjo, kad prašoma informacija bus pateikta, kai Ligoninė gaus [...] gimimo liudijimo kopiją. Ligoninė 2016-06-13 rašte Nr. 16(1.1.12)S5-733, adresuotame Akreditavimo tarnybai, nurodė, kad 2016-06-04 Ligoninė gavo 2016-04-25 advokatui C išsiųstą raštą, bei pateikė voko kopiją, kurioje pažymėta, kad adresatas neatsiėmė laiško pašte.“

8. Skundo tyrimo metu Tarnyba 2016-08-19 raštu Nr. D2-7091-(1.20) pakartotinai atsakė Pareiškėjos atstovui (rašto kopiją pateikė Seimo kontrolieriui). Tarnyba rašte pakomentavo kiekvieną Pareiškėjos atstovo keliamą klausimą ir, be kita ko, nurodė,

8.1. „Primename, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 2 straipsnio 8 dalimi, ypatingais asmens duomenimis laikomi duomenys, susiję su sveikata, t. y. žmogaus sveikatos būklė, organizmo būseną (nėštumas), medicininių preparatų, vaistų vartojimas, sveikatinimo paslaugos ir kita panašaus pobūdžio informacija. [...]. Asmens sveikatos paslaptis turi būti saugoma pagal Civilinį kodeksą, pacientų teises reglamentuojančius įstatymus ir kitus teisės aktus.“

8.2. „[...] advokatas C ar pil. X, norėdami gauti informaciją apie pil. A sveikatą, privalo vadovautis minėtų teisės aktų reikalavimais bei pateikti Akreditavimo tarnybos 2016-07-04 rašte [...] išvardintų dokumentų patvirtintas kopijas.“

8.3. „Advokato C pakartotiniame prašyme nurodytas 4 klausimas susijęs su pil. [...] sveikata, tačiau advokatas C Akreditavimo tarnybai nėra pateikęs rašte visų nurodytų dokumentų patvirtintų kopijų, įrodančių, kad kaip atstovas turi teisę gauti duomenis / informaciją apie pil. A sveikatą.“

8.4. „Akreditavimo tarnyba, atsakydama į advokato C pakartotiniame prašyme nurodytus 1, 2, 3, 6 klausimus, turėtų pakomentuoti pil. [...] sveikatos būklę, t. y. pažeistų pil. [...] teisę į privataus gyvenimo neliečiamumą.“

8.5. „[...] Akreditavimo tarnyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos viceministrės 2016-03-14 pavedime Nr. 17-112 pateikta informacija, atliko VŠĮ E centre teiktų asmens sveikatos priežiūros paslaugų neplaninę kokybės kontrolę dėl pil. [...] atliktų profilaktinių sveikatos tikrinimų atitikties teisės aktų reikalavimams ir nustatė pažeidimus.“

9. Skundo tyrimo metu Ministerija 2016-09-07 raštu Nr. (1.1.36-421)4-3196 pakartotinai atsakė Pareiškėjos atstovui (rašto kopiją pateikė Seimo kontrolieriui). Ministerija rašte pateikė atsakymus į kiekvieną Pareiškėjos atstovo keliamą klausimą:

9.1. Atsakant į klausimą, „*Ar galėjo su pastebėtais pakitimais plaučiuose mokytoja dirbti su vaikais?*“, be kita ko, nurodė:

9.1.1. „Atkreipiame dėmesį, kad profilaktinis sveikatos tikrinimas ugdymo įstaigų darbuotojams privalo būti atliekamas ne rečiau kaip kartą per metus, bet nebūtinai prieš rugsėjo mėnesį. Įstaigos darbuotojų skirtingas profilaktinių sveikatos tikrinimo laikas priklauso nuo įdarbinimo ugdymo įstaigoje laiko, darbuotojo ligos, nėštumo ir gimdymo atostogų ir pan. Paminėtina, kad D progimnazijoje (toliau – Progimnazija) dirbančios mokytojos, kuriai 2016-01-25 buvo diagnozuota atvira plaučių tuberkuliozė (toliau – mokytoja), asmens medicininėje knygelėje įrašas apie atliktą profilaktinį sveikatos patikrinimą ir leidimas dirbti 2015 m. rugsėjo mėnesį buvo galiojantis. Jūsų minėto privalomo profilaktinio sveikatos tikrinimo, atlikto 2015-11-29 mokytojai, išvada yra: „medicininį patikrinimą praėjo, dirbti gali“.

9.1.2. „[...] pakitimai mokytojos plaučiuose buvo nustatyti tik 2016 m. sausio mėn. ir 2016 m. sausio 25 d. įtarus tuberkuliozę mokytoja buvo skubos tvarka hospitalizuota.“

9.2. Atsakant į klausimą: „*neginčijant pačios mokytojos atsakomybės dėl susidariusios situacijos, ar progimnazijos administracijos neveikimas pagrįstas ir pateisinamas, žinant mokytojos sveikatos pakitimus ir atsižvelgiant į jų, tame tarpe ir mokykloje dirbančios medicinos darbuotojos, pareigą užtikrinti vaikų sveikatą?*“, be kita ko, nurodė:

9.2.1. „Užkrečiamųjų ligų įtarimas ir diagnozavimas nėra visuomenės sveikatos priežiūros specialisto, dirbančio mokykloje, kompetencija. Vertindamas visuomenės sveikatos rizikos veiksnius visuomenės sveikatos specialistas gali remtis oficialia iš sveikatos priežiūros įstaigų pateikta informacija. Personalo atveju tai galėtų būti asmens medicininių knygelių, kuriuose yra įrašai apie profilaktinius sveikatos tikrinimus, patikrinimas ir informacijos įvertinimas.“

9.2.2. „Turimi duomenys rodo, kad privalomi profilaktiniai patikrinimai mokytojai buvo atlikti, įrašai asmens medicininėje knygelėje dirbti leido. Atsižvelgiant į pirmiau minėtą informaciją galima teigti, kad darbdavys savo įsipareigojimus įvykdė.“

9.3. Atsakant į klausimą, „*ar atsižvelgiant į tuberkuliozės plitimą oro lašeliniu būdu ir diagnozavimą atviros tuberkuliozės formos su mokiniais dirbusiai mokytojai sietinas su tuberkuliozės protrūkiu D progimnazijoje?*“, be kita ko, nurodė: „Atsižvelgiant į aukštus sergamumo tuberkulioze Lietuvoje rodiklius, tuberkuliozės infekcinio proceso ypatumus ir ilgą inkubacinį laikotarpį, negalima nustatyti tikslaus priežastinio ryšio tarp atskirų tuberkuliozės atvejų, taip pat ir tarp susirgusios progimnazijos mokytojos ir susirgusių moksleivių.“

9.4. Atsakant į klausimą: „*jūsų nuomonė dėl [...] susirgimo priežasčių*“, be kita ko, nurodė: „[...] konkretaus tuberkuliozės atvejo inkubacinio periodo trukmės ir užsikrėtimo laiko nustatyti neįmanoma. Mokslu pagrįstos žinios bei turima informacija apie susirgusios asmenis neleidžia nei patvirtinti, nei paneigti A užsikrėtimo tuberkulioze nuo sirgusios progimnazijos mokytojos galimybes.“

9.5. Atsakant į klausimą, „*kodėl medikai atsisako suteikti mamai informaciją apie dukrą*“, be kita ko, nurodė: „Prie Jūsų 2016-08-08 pateikto prašymo buvo pridėta A ligos istorijos epikrizės,

išrašytos VŠĮ B, kopija, kurioje yra nurodyti visi atlikti tyrimai, sveikatos būklė, gydymas ir rekomendacijos. Tokiu būdu informaciją apie dukters ligą Jūsų atstovaujama X yra gavusi. Jūsų atstovaujama X, turėdama anksčiau minėtą medicinos dokumentą, gali kreiptis į kitą tos pačios kvalifikacijos gydytoją dėl kitos nuomonės, kaip yra nustatyta Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 4 straipsnio 4 dalyje: „Pacientas turi teisę į kito tos pačios profesinės kvalifikacijos specialisto nuomonę.“

9.6. Atsakant į klausimą, „ar progimnazijos administracija, medikai buvo pakankamai atidūs ir rūpestingi, kad išvengtų tokios situacijos?“, be kita ko, nurodė:

9.6.1. „Kaip minėta [...], teisiškai darbdavys (progimnazijos administracija) pažeidimų nepadarė. Jei, kaip Jūs teigiate, mokytoja ilgą laiką turėjo akivaizdžių sveikatos sutrikimų (kosėjo, sunkiai galėjo prakalbėti), progimnazijos administracijos darbuotojai ar progimnazijoje visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas teikiantys specialistai galėjo paraginti mokytoją kreiptis medicinos pagalbos.“

9.6.2. Tarnyba „atliko E teiktų asmens sveikatos priežiūros paslaugų neplaninę kokybės kontrolę dėl pacienti (susirgusiai mokytojai) atliktų profilaktinių sveikatos tikrinimų, atliktų 2014-2015 m., atitikties teisės aktų ir vidaus dokumentų reikalavimams bei teikiamų radiologijos ambulatorinių paslaugų teisėtumo ir nustatė pažeidimų. Už padarytus pažeidimus teisės aktų nustatyta tvarka E pritaikytos kontrolės priemonės ir sankcijos.“

9.7. Dėl prašymo „pagelbėti gauti atsakymą iš B ligoninės“ nurodė, jog Ministerijos 2016-06-23 raštu Pareiškėjos atstovas buvo informuotas, kokiu būdu galėtų gauti informaciją.

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

10. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai:

10.1. **Seimo kontrolierių įstatymo** (toliau vadinama ir – Įstatymas):

2 straipsnis – „2. Pareigūnas – valstybės ir savivaldybių institucijos ar įstaigos tarnautojas, taip pat kitas darbuotojas, atliekantis viešojo administravimo funkcijas; viešosios įstaigos bei nevyriausybinės organizacijos, kurioms įstatymų nustatyta tvarka suteikti viešojo administravimo įgaliojimai, darbuotojas, turintis administravimo įgaliojimus nepavaldiems asmenims; valstybės įgaliojimas asmuo, atliekantis įstatymų nustatytas valstybės suteiktas funkcijas. [...]“;

12 straipsnis – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje“;

22 straipsnis – „1. Seimo kontrolierius, atlikęs tyrimą, priima sprendimą: 1) pripažinti skundą pagrįstu; 2) atmesti skundą; 3) nutraukti skundo tyrimą. [...]3. Skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia, taip pat kitais šio įstatymo nustatytais atvejais.“

10.2. **Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo** (toliau vadinama – Teisės gauti informaciją įstatymas):

1 straipsnis – „1. Šis įstatymas užtikrina asmenims teisę gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, nustato šios teisės įgyvendinimo tvarką ir reguliuoja valstybės bei savivaldybių institucijų ir įstaigų veiksmus teikiant informaciją asmenims. [...]. 3. Šis įstatymas, išskyrus jo 7 straipsnyje nustatytą privačios informacijos teikimą ir viešojo administravimo funkcijų vykdymą, netaikomas: [...]; 6) informacijai, kuri yra įstatymais pripažįstama kaip neteiktina dėl nacionalinio ar visuomenės saugumo, šalies gynybos interesų, statistinių duomenų panaudojimo apribojimo arba kuri sudaro valstybės, tarnybos, komercinę, profesinę, banko paslaptį, kitais įstatymų nustatytais atvejais; [...]“;

2 straipsnis – „2. Informacija – žinios, kuriomis disponuoja valstybės ir savivaldybių

institucija ar įstaiga, įskaitant informaciją apie jų darbuotojų darbo užmokestį [...]“;

3 *straipsnis* – „1. Įstaigos privalo teikti pareiškėjams informaciją. Atsisakyti suteikti informaciją galima šio įstatymo nustatyta tvarka. [...]“;

4 *straipsnis* – „Įstaigos, teikdamos informaciją, vadovaujasi šiais principais: 1) **informacijos išsamumo**, reiškiančio, kad pareiškėjui turi būti pateikta visa pagal teisės aktus teiktina jo prašymo turinį atitinkanti informacija; 2) **tikslumo**, reiškiančio, kad pareiškėjui teikiama informacija turi atitikti įstaigos disponuojamą informaciją; [...] 5) **pagalbos**, reiškiančios, kad visuomenei teikiama pagalba pasinaudoti galimybe gauti informaciją“;

7 *straipsnis* – „1. Pareiškėjas turi teisę gauti privačią informaciją apie save, išskyrus Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytus atvejus, kai tokia informacija neteikiama. [...]“

10.3. **Viešojo administravimo** (toliau vadinama – VAD):

12 *straipsnis* – „1. Viešasis administravimas – įstatymų ir kitų teisės aktų reglamentuojama viešojo administravimo subjektų veikla, skirta įstatymams ir kitiems teisės aktams įgyvendinti: administracinių sprendimų priėmimas, įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolė, įstatymų nustatytų administracinių paslaugų teikimas, viešųjų paslaugų teikimo administravimas ir viešojo administravimo subjekto vidaus administravimas. [...]“

10.4. **Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo**“:

5 *straipsnis* – „Pacientas, pateikęs asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus, turi teisę gauti informaciją apie savo sveikatos būklę, ligos diagnozę, sveikatos priežiūros įstaigoje taikomus ar gydytojui žinomus kitus gydymo ar tyrimo būdus, galimą riziką, komplikacijas, šalutinį poveikį, gydymo prognozę ir kitas aplinkybes, kurios gali turėti įtakos paciento apsisprendimui sutikti ar atsisakyti siūlomo gydymo, taip pat apie padarinius atsisakius siūlomo gydymo. Šią informaciją pacientui gydytojas turi pateikti atsižvelgdamas į jo amžių ir sveikatos būklę, jam suprantama forma, paaiškindamas specialius medicinos terminus“;

7 *straipsnis* – „1. Paciento pageidavimu jam turi būti pateikti jo medicinos dokumentai. Šiame straipsnyje nurodytų medicinos dokumentų pateikimas pacientui gali būti ribojamas, jeigu juose esanti informacija pakenktų paciento sveikatai ar sukeltų pavojų jo gyvybei. Sprendimą neišduoti pacientui medicinos dokumentų priima gydantis gydytojas. Apie sprendimo neišduoti medicinos dokumentų priėmimą ir jo motyvus pažymima medicinos dokumentuose. [...] 4. Su nepilnamečio paciento iki 16 metų medicinos dokumentais turi teisę susipažinti jo atstovai. 5. Pateikus asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus, pacientui pageidaujant, jo lėšomis sveikatos priežiūros įstaiga privalo padaryti ir išduoti sveikatos priežiūros įstaigos patvirtintas paciento medicinos dokumentų kopijas, taip pat išduoti diagnozės ir gydymo aprašymus. Ši paciento teisė gali būti ribojama tik Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka“;

8 *straipsnis* – „1. Paciento privatus gyvenimas yra neliečiamas. Informacija apie paciento gyvenimo faktus gali būti renkama tik su paciento sutikimu ir tuo atveju, jei tai yra būtina ligai diagnozuoti, gydyti ar pacientui slaugyti. 2. Sveikatos priežiūros įstaigose duomenys apie paciento buvimą sveikatos priežiūros įstaigoje, jo sveikatos būklę, jam taikytas diagnostikos, gydymo ir slaugos priemonės įrašomi į nustatytos formos ir rūšių paciento medicinos dokumentus. Nustatant šių dokumentų formą, turinį ir naudojimo tvarką, turi būti užtikrinama paciento privataus gyvenimo apsauga“;

19 *straipsnis* – „1. Pacientas teises įgyja, pareigas prisiima ir jas įgyvendina pats arba per savo atstovus. [...] 3. Atstovai, veikdami paciento vardu, privalo pateikti atstovavimą patvirtinantį dokumentą ir savo asmens dokumentus. [...]“;

22 *straipsnis* – „1. Nepilnamečiam pacientui iki 16 metų atstovauja jo atstovai pagal įstatymą: vienas iš tėvų (įtėvių), globėjas, rūpintojas. [...]“

10.5. **Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo**:

52 *straipsnis* – „Įstaigų, neatsižvelgiant į jų nuosavybės formą, teikiamų paslaugų

valstybinę kontrolę atlieka: [...]; 2) Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba – asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo, kokybės ir medicinos priemonių valstybinę priežiūrą; [...].“

10.6. **Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos nuostatu**, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-07-24 nutarimu Nr. 926:

9 punktas – „Svarbiausi Sveikatos apsaugos ministerijos veiklos tikslai yra: 9.1. formuoti valstybės politiką asmens sveikatos priežiūros srityje, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą; 9.2. formuoti valstybės politiką visuomenės sveikatos priežiūros srityje, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą; [...].“

10 punktas – „Sveikatos apsaugos ministerija, siekdama jai nustatytų veiklos tikslų, atlieka šias funkcijas: [...]; 10.5. taip pat atlieka šias funkcijas: [...]; 10.5.11. nagrinėja asmenų prašymus, skundus ir pranešimus, susijusius su sveikatos apsaugos ministru pavestomis valdymo sritimis, imasi priemonių, kad būtų išspręsti juose keliami klausimai; [...].“

10.7. **Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos nuostatu**, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011-09-07 įsakymu Nr. V-839:

9 punktas – „Pagrindiniai Tarnybos veiklos tikslai: [...]; 9.6. teisės aktų nustatyta tvarka vykdyti sveikatos priežiūros paslaugų kokybės kontrolę; [...].“

10 punktas – „Tarnyba, įgyvendindama veiklos tikslus, atlieka šias funkcijas: [...]; 10.40. vykdo pacientų teisių ir sveikatos priežiūros paslaugų kokybės kontrolę; [...]; 10.47. pagal savo kompetenciją nagrinėja juridinių ir fizinių asmenų prašymus, pranešimus, skundus; [...].“

10.8. **VšĮ B ligoninės [...] istatu**:

4 punktas – „Įstaigos dalininkai yra Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (toliau Sveikatos apsaugos ministerija) ir F“;

19 punktas – „Dalininkas turi teisę: [...]; 19.2. susipažinti su įstaigos dokumentais ir gauti informaciją apie įstaigos veiklą; [...].“

Tyrimo išvados

11. Vertinant skundo turinį, pirmiausia atkreiptinas dėmesys į tai, kad Seimo kontrolierių veiklos tikslas yra ginti žmogaus teisę į gerą viešąjį administravimą, užtikrinanti žmogaus teises ir laisves, prižiūrėti, ar valdžios įstaigos vykdo pareigą tinkamai tarnauti žmonėms (šios pažymos 10.1 punktas). Vadovaujantis įstatymo nuostatomis Seimo kontrolieriai neteikia oficialios nuomonės ar paaiškinimų kitų institucijų kompetencijai priskirtais klausimais. Seimo kontrolierius pagal jam Įstatymu suteiktą kompetenciją vertina viešojo administravimo subjektų veiksmus (neveikimą), todėl šio tyrimo metu buvo vertinami Ministerijos ir Tarnybos pareigūnų veiksmai (neveikimas), teikiant atsakymus į Pareiškėjos (Pareiškėjos atstovo) kreipimusis.

12. Teisės gauti informaciją įstatymas, nustatydamas įstaigų pareigą teikti pareiškėjams informaciją, įtvirtina asmenų teisę gauti iš valstybės ir savivaldybės įstaigų viešą informaciją ir privačią informaciją prašymą pateikusiam asmeniui apie jį patį (šios pažymos 10.2 punktas). Vadovaujantis šiame įstatyme įtvirtintu informacijos išsamumo principu – pareiškėjui turi būti pateikta visa **pagal teisės aktus teiktina** jo prašymo turinį atitinkanti informacija; taigi, įstatymu asmenims suteikta teisė gauti informaciją nėra absoliuti, ji gali būti ribojama teisės aktų nuostatomis. Pvz., Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 8 straipsnyje įtvirtinta, kad informacija apie paciento gyvenimo faktus gali būti renkama tik su paciento sutikimu ir tuo atveju, jei tai yra būtina ligai diagnozuoti, gydyti ar pacientui slaugyti.

13. Pažymėtina, kad Teisės gauti informaciją įstatymas ne tik įtvirtina viešojo

administravimo įstaigų pareigą teikti pareiškėjams informaciją, bet ir nustato teiktinos informacijos turinį, t. y. pagal šį įstatymą pareiškėjai turi teisę gauti informaciją, kuria disponuoja valstybės ir savivaldybių institucija ar įstaiga, įskaitant informaciją apie jų darbuotojų darbo užmokestį bei privačią informaciją apie save. Įstatymas taip pat numato, kad tam tikrais atvejais šio įstatymo normos yra netaikomos, pvz., informacijai, kurios tvarkymas yra veikla, nesusijusi su valstybės ir savivaldybių institucijoms ar įstaigoms teisės aktais pavestų funkcijų vykdymu (šios pažymos 8.5 punktas). Pažymėtina ir tai, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra konstatavęs, jog asmeniui yra garantuota teisė gauti, o valstybės ir savivaldybių įstaigoms numatyta pareiga pateikti trejopo pobūdžio informaciją: viešąją informaciją apie valstybės ir savivaldybių įstaigų veiklą, įskaitant ir veiklą vidaus administravimo srityje; privačią informaciją apie save, t. y. privačią informaciją apie asmenį, kuris kreipėsi tokios informacijos gavimo reikalu, ir oficialius dokumentus (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2003 m. birželio 16 d. nutartis, administracinė byla Nr. A⁸-559/2003). Taigi, pareiškėjų teisė gauti informaciją iš viešojo administravimo subjekto nėra absoliuti – įstaigos privalo teikti tik tokią informaciją, kuri susijusi su jų vykdoma veikla, taip pat asmeniui, kuris prašo tokios informacijos, ir jei pareiškėjas prašo tokios informacijos, kuri nėra susijusi su įstaigos vykdoma veikla arba juo pačiu, arba yra kitos, teisės aktuose nurodytos priežastys, dėl kurių informacija gali būti (arba turi būti) neteikiama, įstaiga gali atsisakyti ją suteikti. Pažymėtina ir tai, kad tuo atveju, kai asmenys prašo pateikti institucijos nuomonę ir (arba) konsultaciją tam tikru klausimu, viešojo administravimo įstaiga gali (tačiau neprivalo) pateikti nuomonę ir (arba) konsultaciją pagal savo kompetenciją, išskyrus tuos atvejus, kai įstaiga teisės aktuose yra tiesiogiai įpareigota teikti nuomones ir (arba) konsultacijas.

14. Atsižvelgiant į Pareiškėjos skunde nurodytas ir tyrimo metu nustatytas aplinkybes bei teisinį reglamentavimą, tyrimo išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos šių dalių atskirai:

14.1. dėl Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjos kreipimąsi;

14.2. dėl Tarnybos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Seimo kontrolieriaus persiūtą Pareiškėjos skundą.

*Dėl Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo)
nagrinėjant Pareiškėjos kreipimąsi*

15. Vadovaujantis Ministerijos nuostatais – vienas iš svarbiausių Ministerijos veiklos tikslų – valstybės politikos asmens sveikatos priežiūros srityje formavimas bei jos įgyvendinimo organizavimas, koordinavimas bei kontroliavimas. Siekdama šio tikslo, Ministerija, be kita ko, nagrinėja asmenų prašymus, skundus ir pranešimus ir imasi priemonių, kad būtų išspręsti juose keliami klausimai. Pažymėtina, kad Ministerija teisės aktuose nėra tiesiogiai įpareigota teikti nuomonę asmens sveikatos priežiūros klausimais. Nepaisant to, Ministerija, siekdama nuostatuose įtvirtintų tikslų ir vadovaudamasi Teisės gauti informaciją įstatyme įtvirtintu pagalbos principu (šios pažymos 10.2 punktas), įvertinusi asmens kreipimesi nurodytas aplinkybes ir jų svarbą bei tai, ar nuomonės pateikimas nepažeis kitų asmenų teisės į privataus gyvenimo neliečiamumą, turėtų asmenims teikti bendro pobūdžio informaciją (nuomonę) asmens sveikatos priežiūros klausimais.

16. Iš skundo turinio ir pateiktų dokumentų nustatyta:

16.1. Pareiškėjos atstovas [konkrečios datos nenurodė] kreipėsi į Ministeriją prašydamas atsakyti į jo keliamus klausimus, susijusius su jo atstovaujamos Pareiškėjos nepilnametės dukros susirgimo tuberkulioze aplinkybėmis;

16.2. Ministerija 2016-06-23 raštu pateikė Pareiškėjos atstovui bendrą informaciją dėl galimybės nustatyti konkretų užsikrėtimo tuberkulioze laiką, dėl informacijos apie pacientą pateikimo tvarkos bei nurodė, kad Tarnyba įvertino VŠĮ B liginės veiksmus, galimai nepateikus

atsakymo Pareiškėjos atstovui;

16.3. Ministerija nepateikė konkrečių atsakymų į Pareiškėjos atstovo keliamus klausimus;

16.4. Pareiškėjos atstovas pakartotinai 2016-08-08 kreipėsi į Ministeriją (kartu ir į Seimo kontrolierių) nurodydamas, kad nebuvo išsamiai atsakyta į kiekvieną jo keliamą klausimą;

16.5. Ministerija 2016-09-07 raštu pateikė bendro pobūdžio atsakymus (nuomonę) į kiekvieną Pareiškėjos atstovo klausimą (šios pažymos 9 punktą) bei pakartotinai paaiškino, kokių būdu Pareiškėjos atstovas galėtų gauti informaciją iš gydymo įstaigos.

17. Vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 3 dalies nuostatomis, reglamentuojančiomis, kad skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia (pažymos 10.1 punktą), ***skundo dalies*** dėl Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjos kreipimąsi ***tyrimas nutrauktinas***, nes Pareiškėjos skunde keliamą problemą dėl negauto išsamaus atsakymo iš Ministerijos išspręsta, t. y. Pareiškėjos atstovui (kartu ir Pareiškėjai) buvo pateiktas pakartotinis išsamus atsakymas, atsakant į kiekvieną jo keliamą klausimą.

18. Nepaisant to, pažymėtina, jog Seimo kontrolierius supranta esamos probleminės situacijos jautrumą. Pareiškėjos skundas susijęs su nepilnamečio asmens sveikata, todėl Ministerija, vertindama tokį asmens prašymą, privalo imtis visų galimų priemonių (pagal savo kompetenciją), kad Pareiškėjos atstovo keliamą problemą būtų išspręsta.

19. Pažymėtina, kad Ministerija – viena iš VšĮ B ligoninės dalininkų ir, vadovaujantis šios įstaigos įstatais, turi teisę susipažinti su įstaigos dokumentais bei gauti informaciją (šios pažymos 10.8 punktą). Atsižvelgiant į tai bei įvertinus Pareiškėjos atstovo ne kartą nurodytas aplinkybes dėl iš VšĮ B ligoninės galimai negautos informacijos, Ministerijai rekomenduotina išsiaiškinti, ar Pareiškėjos atstovui (ir (arba) Pareiškėjai), pateikus tinkamus dokumentus, buvo suteikta visa prašoma informacija, tuo atveju, jei ne – imtis priemonių, kad VšĮ B ligoninės pateiktų prašomą informaciją.

*Dėl Tarnybos pareigūnų veiksmų (neveikimo)
nagrinėjant Seimo kontrolieriaus persiūtą Pareiškėjos skundą*

20. Vadovaujantis Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymu, viena iš pacientų teisių – teisė gauti informaciją apie savo sveikatos būklę, ligos diagnozę, sveikatos priežiūros įstaigoje taikomus ar gydytojui žinomus kitus gydymo ar tyrimo būdus, galimą riziką, komplikacijas, šalutinį poveikį, gydymo prognozę ir kitas aplinkybes, kurios gali turėti įtakos paciento apsisprendimui sutikti ar atsisakyti siūlomo gydymo, taip pat apie padarinius atsisakius siūlomo gydymo (šios pažymos 10.4 punktą). Tuo atveju, kai pacientas nepilnametis (iki 16 metų), jam atstovauja jo atstovai pagal įstatymą, pvz., vienas iš tėvų, ir tokiu atveju teisę, analogiškai paciento teisei į informaciją, tokią teisę turi ir atstovas pagal įstatymą.

21. Vadovaujantis Tarnybos nuostatais, vienas iš Tarnybos veiklos tikslų – sveikatos priežiūros paslaugų kokybės kontrolė. Siekdama šio tikslo Tarnyba, be kita ko, vykdo pacientų teisių ir sveikatos priežiūros paslaugų kokybės kontrolę bei pagal savo kompetenciją nagrinėja juridinių ir fizinių asmenų prašymus, pranešimus ir skundus. Taigi, Tarnyba yra kompetentinga įvertinti, ar sveikatos priežiūros įstaiga tinkamai užtikrina paciento teisės gauti informaciją įgyvendinimą. Tačiau kartu pažymėtina, kad Tarnyba nėra valstybės politiką asmens sveikatos priežiūros srityje formuojanti institucija, todėl, nagrinėdama asmenų prašymus, pranešimus ir

skundus, nagrinėja konkrečias aplinkybes ir teikia konkrečias išvadas dėl pacientų teisių pažeidimų, tačiau nėra įpareigota teikti bendro pobūdžio informacijos (nuomonės) asmens sveikatos priežiūros klausimais.

22. Iš skundo turinio ir pateiktų dokumentų nustatyta:

22.1. Pareiškėja (Pareiškėjos atstovas) 2016-05-26 kreipėsi į Seimo kontrolierių dėl VšĮ B ligoninės darbuotojų veiksmų nepateikus informacijos apie Pareiškėjos dukters gydymą;

22.2. Seimo kontrolierius, įvertinęs Tarnybos kompetenciją, padarė išvadą, kad Pareiškėjos skundą dėl informacijos apie gydymą nepateikimo tikslinga persiųsti Tarnybai nagrinėti pagal kompetenciją;

22.3. Seimo kontrolierius tarpininkaudamas Pareiškėjos skundą 2016-06-06 persiuntė Tarnybai, prašydamas **įvertinti, ar laikomasi teisės aktu, reglamentuojančių sveikatos priežiūros paslaugų teikimą** (šiuo atveju – informacijos apie paciento būklę teikimą);

22.4. Tarnyba išnagrinėjo Seimo kontrolieriaus persiūstame skunde nurodytas aplinkybes ir nustatė, kad:

22.4.1. Pareiškėjos atstovas, kreipdamasis į VšĮ B ligoninės, nepateikė visų reikiamų dokumentų, įrodančių, kad jis turi teisę susipažinti su informacija apie paciento sveikatą;

22.4.2. VšĮ B ligoninės siūstas raštas (informacija, kokius dokumentus turi pateikti Pareiškėjos atstovas) nebuvo įteiktas (adresatas neatsiėmė laiško pašte);

22.4.3. Pareiškėjai (arba Pareiškėjos atstovui) pateikus reikiamus dokumentus (Tarnyba aiškiai išvardino, kokie dokumentai turėtų būti pateikti), prašoma informacija bus suteikta;

22.5. Pareiškėjos atstovas 2016-08-08 papildomai kreipėsi į Tarnybą (kartu ir į Seimo kontrolierių), nuroydamas, kad siekia gauti ir Tarnybos atsakymą į jo keliamus klausimus;

22.6. Tarnyba, įvertinusi Pareiškėjos atstovo nurodytas aplinkybes ir keliamus klausimus, 2016-08-19 informavo Pareiškėjos atstavą (kartu ir Seimo kontrolierių), kad didžioji dalis klausimų yra susiję su paciento teise į privataus gyvenimo neliečiamumą, todėl Tarnyba negali jų pakomentuoti.

23. Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Tarnyba pagrįstai neatsakė į Pareiškėjos (Pareiškėjos atstovo) pakartotiniame kreipimesi keliamus klausimus, kadangi Tarnyba nėra įpareigota teikti bendro pobūdžio informacijos (nuomonės) asmens sveikatos priežiūros klausimais, o teikiant konkrečius (ne bendro pobūdžio atsakymus) neįgaliojam asmeniui, turėtų teikti informaciją, susijusią konkrečiam asmens sveikatos būkle, tokiu būdu pažeisdama asmens teisę į privataus gyvenimo neliečiamumą.

24. Įvertinus tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad Tarnybos pareigūnai atsižvelgė į Seimo kontrolieriaus 2016-06-06 pateiktą prašymą, įvertino VšĮ B ligoninės veiksmus, galimai nepateikus informacijos, ir pateikė atsakymą Pareiškėjai (Pareiškėjos atstovui), taip pat ir po papildomo Pareiškėjos atstovo kreipimosi pateikė atsakymą, todėl **skundo dalis** dėl Tarnybos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Seimo kontrolieriaus persiūstą Pareiškėjos skundą, **atmestina**.

25. Seimo kontrolierius papildomai atkreipia Pareiškėjos atstovo dėmesį į tai, kad teisinėje praktikoje laikomasi nuomonės, jog pranešimo (rašto, informacijos) išsiuntimas registruotu laišku juridinio asmens (šiuo atveju – Advokato) viešai skelbiamos buveinės arba raštuose nurodytu adresu laikomas tinkamu įteikimu.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

26. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, nusprendžia X skundo dalies dėl Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) teikiant informaciją Pareiškėjai tyrimą nutraukti.

27. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžia X skundo dalį dėl Tarnybos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Seimo kontrolieriaus persiūtą Pareiškėjos skundą, atmesti.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

28. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius **rekomenduoja Lietuvos Respublikos sveikatos ministerijai** išsiaiškinti, ar Pareiškėjos atstovui, pateikus tinkamus dokumentus, buvo suteikta visa jo prašoma informacija, tuo atveju, jei ne – imtis priemonių, kad VšĮ B ligoninės pateiktą Pareiškėjos atstovo prašomą informaciją.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas